

ACC. N:R. M. 10887: 1-54.

Landskap: Halland Upptecknat av: olika personer;
 Härad: Dnisse Adress: se svaren!
 Socken: " Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1947-48. Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Från Halmstad. s. 1-54. Lu F 62.

<u>Hjule härad</u>	s. 1-4.
<u>Höks</u> "	" 5-28.
<u>Tönnersjö</u> "	" 29-42.
<u>Viske</u> "	" 43-50.
<u>Astads</u> "	" 51-54.

160

240/1126

Acc. nr M 0887:1.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Hallands

Härad:

Himle

Socken:

Lindberg

Uppteckningsår:

1948

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Vilhelms Larsson

Adress:

11:3 Måsarp

Födelseår och födelseort:

1904 Lindberg

" 57 finns

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. Ja. Halmtak.
2. Ja, halmen breddas i slätas till med en så kallad tåkbaga därpå lägges en päpp som bindes med knisk eller snöre och på så sätt lägges det ena laget på det andra tills man kommer fyllt till ryggen.
 4 a på badugårdsar 50 pr manhus 10 pr
 & " " 100 pr " 75 pr
 Ja. ene eller kassel.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

Nej jag använder inprägnad tråd.
 Eller knist vilket tillverkas av vide eller björ.
 x Man har en nål tillverkad av tråd
 cirka 40 cm lång spitsad i båda ändar
 bredden är 2x6 cm. med ett hål på mitten
 vilket man träder tråden igenom.
 Tråden har man i nysten vilka man
 har i en låda nere på gården tråden
 löper genom ett hål i lådan. Man träder
 nålen och plockar ned den i halmen
 nedan knypen å läktan sticker ned
 handen ovan å får tag i nålen, å
 sticker upp nålen ovan läkt å knyp
 så knyter man till å skär av tråden
 å fästsåter, cirka 12 cm mällan väger bin.
 8. Stige. Reyr. Takbraga. nål. kniv.
 10. Stigen läggs längs taket bindes
 i båda ändar medls pyp som fäster
 upp i ryggisen sedan rullas den
 upp efter som man binder å breder.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

11. Nej

12. Man tröskar på rågräs i binder i härvar sedan drar man halmen genom en repa så man får ifrån allt grönt ogräs o.s.v. sedan binder man ihop det igen i skår ^{man} av det i roten så härven blir jämn. Man ställer så härven rätt upp.

13. Man river ner det gamla taket a. lägger upp nytt. b. Nej. c. Takskägget klipptes så att inte får hänga några strån, sedan slår man upp det med bragan så den blir jämn. d. Ja halmtak.

14. Man tar den halmen som man river ned i lägger på ryggisen i sen lägger man päll på en päll, mitt emot varandra där är borrad ett hål i den ene änden så har man en träpall som frädes genom hållen.

15. Två man, en breder, den andra binder

M. 10887:4.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

16 Nej

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

17 Taket lägges på läkt

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

18 Ja på gamla hus.

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

19

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

20 Jag är aktiv taktäckare tills vidare
inom Vellinge. Lindberg.

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

21. Ja. Byggnadsmästare

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

158 C. Danielsson ej.
156 Gust. Carlsson ej.
160 Karl Larsson = jai

Järn för bokstaven H
H och I.

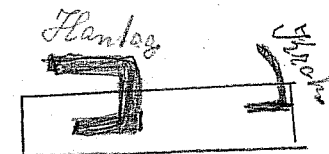
En takbryn = tuskas i
Tuskas = timmer =

FRÅGOR:SVAR:

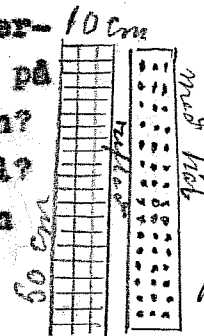
22. Använde man förr vid tak-
täckningen ett med skaft,
försedd bräda, att jämna
takets med (täckbräda, tak-
bräda, täckvrage, täckfjöl,
klapptrå, klappbräda)?
Hur benämndes det?

För använde man
Täckbraga att
slata till taket med

23. Var denna bräda försedd
med skaft? Hurudant?

24. Var den räfflad på under-
sidan? Gingo räfflorna på
längden eller på tvären?
Var den försedd med hål?
Beskriv! Rita gärna en
enkel blyertsteckning!

Den jag har använt
är räfflad både på
längden i tvären,
fast här är med hål
också.

FRÅGOR:

25. Vad för slags tak finnas nu
på byggnaderna i Er trakt

På ekonomibyggnaderna?

På böningshusen?

26. Vad för slags tak funnos
tidigare?

På ekonomibyggnaderna?

På böningshusen?

SVAR:

Plåt i Efternit

Tegel eller Efternit

Flam

Flam

143

125/121 d

Acc. nr M. 10887: 5.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: Halland

Härad: Hågs härad

Socken: Heshulls

Uppteckningsår: 1947.

Strödu

Uppgifterna lämnade av

Namn: Lander Johansson

Adress: Norr Örsjö

Födelseår och födelseort: 1874 Hishult

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

Halmtak finns men inga vasstak

Med vidjor i järntråd

nej.

För närvarande ungefär 5 procent

" 10 år sedan " 20 "

" 20 år " " 50 "

" 50 år " 100 "

Ja.

M.10887:6.

Nef.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

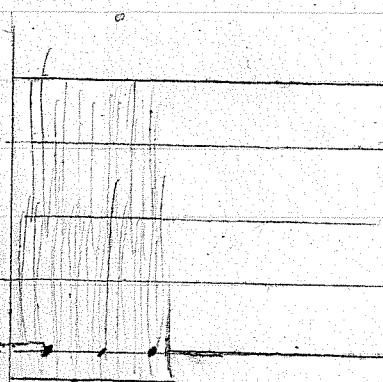
Man lägger ett (båue) ~~samma~~ ^{samma} söm
läkt. halve nu kappen på å
binder med vidjor som beskrivning
med järntråd behövs inga kappor
2 linor å 1 stäng (Täckesås) kniv vraka å
skotta när man binder med järntråd

Täckesås å ligga på, kniv till å skära
halven glämn, vraka till å stöta upp
halven med isen man drar å vidjorna

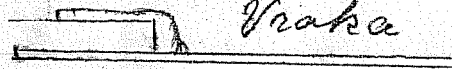
M. 10887:6a

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

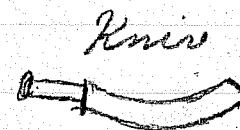
Vidya

Käppar

Vraka

Kniv

Vraka sett från ändan

Skotta.

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

M. 10887: 7.
Nij

Långhalmen slagtröskas å sen repas
å stöts så den blir jämn å fin så
allt ogräs går bort sen brutas å skäres
i roter.

Ja förr.

Ja

skäres med kniv ifrån ett snöre

Ja förr

Med (ströa) ^{= samma!} samma som fin jung

↳ = ströhalv, grovt kärrgräs som användes till taktäckning
(rot)

3 man en till å lägga på halven,
1 till å sätta vedgar å binda å en
till å passa upp.

M.10887:8-

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

Ja
för ca 75 år sen

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

Ja

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

Nej

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

Börja omkring 1900 i Teles nu
i Hiskult, Knäred, Markery med fl. socknar

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

Tornåbuckare

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

144

125/121d

Acc. nr M. 10887: 9.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Uppgifterna lämnade av

Landskap: *Halland.*Namn: *Edvard Björks*Härad: *Höls med Laholms stad*Adress: *Björnått*Socken: *Fiskett*Födelseår och födelseort: *1873. Färingtofta.*Uppteckningsår: *1948.*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

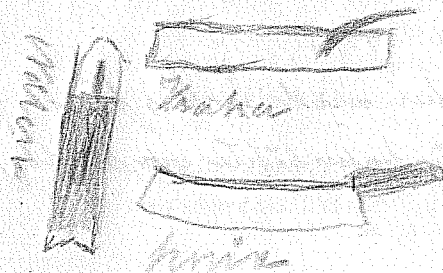
1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. (Ja enbart halmtak ej vass)
2. (Ja har bundit halmtaken med både vedjor och med Taktråd N: 19)
3. (Halmen som man tar med kallas för löng halm som läggs på halmläkte och bindes)
4. a. 30. procent
b. 50. "
c. 75. "
d. 100. ")
5. Ja både såg ude, ej sågade eller som vi kallar för raft

M 10887:10.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6) Jag brukar sy med tråd längs käftarna så
långt stiet är och det är olika långt.
7) Jag väger boken på läktare och sedan
sätter och sedan bindes det med tilling eller
nålar eller med glanssed och tråd.

8. Det först är en stige, ett par limmer, nålar, knivar
ett snöre till att skära skunken efter.
och ett verktyg kallat vraka till
att jämna boken

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

M. 10887:11.

11. (Jag har aldrig använt än till
när grumskor.)

12. (Lång halmen träskas uttinge med
fläkt. eller lång halms träskor
den skördas när regn är mogen
och förvaras sedan halmen i kärva.)

13. a) Man kan täcka utan på och på
på det gamla taket. b. när taket
är färdigt så skall man sära och sedan
skära det.

c) Takskägget skäres och jämnas

d) Ja

14. (ryggas med fjärr eller vete, moss. eller
med jordlovar.)
Jag kan ej beskriva hur lagningen
fölgär för det är på många sätt

Det är taketäkaren. och en ryggare
och en till att hjälpa till att städa
ut mören igen om taket till tärskaren

M.10887:12.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

16. Nej men jag varit med om
att spikhat fast dem.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

17. Ja på läkt

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

18. Ja

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

19. Ja om jag kan göra till
belåtenhet.

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

20. (Både i Hultand och en del av
Skåne.)

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

21. Jag är arendator och trädgårdsmästare
och jag har varit skjutare vid samma träskor
i 22 år. och till och med i år

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

145

127/122C

Acc. nr M. 10887: 13.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Härad:

Socken:

Uppteckningsår:

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Adress:

Födelseår och födelseort:

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

Ja
bindetak (vidjor)

Nej

a, 30%
b, 50%
c, 75%
d, 100%

Ja

Mark
stod!

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

801 M.10887:14.

Fortlöpande söm

Flämmen lägges på "länklor". Takkäppen pålägges och fastbindes med ridjor i "länken".

"Vraga" och kniv, stige, takås och takås stöd.

Nej.

"Vragan" är gjord av trä samt refflad. Takkniven tillverkas själv av avbrukna slätterträr. Ridjor lages av spräda björk-kvistar och vridas. Takkäppen är en lång rak käpp några "alnar" lång och ett tum's grovlek. Takåsen är ett timmerträd huggit på fyra sidor. 4.4 "tum's" grovlek och 10-12 "alnar" långt med två borrarade hål i vardera ändan. Takåsstödet är gjort av långa träslanor som sätts i dem borrarade hålen i takåsen och ställas ner till jorden.

M. 10887:15

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

Knäputor användes.

12. Hur beredes
a. långhalmen?

Den repas i "hålmrepa".

b. ~~repa~~?

När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

Görs på båda sätten.

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

Ja.

c. Hur behandlas takskägget?

Klippes med ullsax.

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

Nej.

14. a. Hur ryggas taket?

Med jordborstar eller ljung.

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

Halmen stickes in i det söndriga taket
och skäres med takkniv.

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

2-3 st. Taktäckaren breder ut halmen
den andre binder fast den, den tredje
bär upp materialen till taktäckaren.

M.10887:16.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

Ja. I Småland. För ungefär 50 år sedan

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

På läkt.

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

Ja för.

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

Nej jag vet ej om.

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

Ynnäreds-stöcken i Halland och Hinnaryds
stöcken i Småland.

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

J. d. Hemmanägare och träskornmakare.

OBS.1 Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

141

125/1196

Acc. nr M. 10887:17.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Uppgifterna lämnade av

Landskap:

Hallands

Namn:

August Nilsson

Härad:

Högst Flöke

Adress:

Edenberga 4

Socken:

Rännestöv

Födelseår och födelseort

(1866) Edenberga

Uppteckningsår:

1947

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuyert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

På en del Ladugårdar Halmtak

för 50 år sedan var allmänt vedjör

inte sett

hundra procent

för närvarande inga nya halmtak

för 20 år femti procent

för 50 år sedan hundra procent

30: sid. 4!

Fortlöpande söm

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

Täck linor, långa rep som fäster vi Takåsen
 så Täckesåsen som mangsk på sedan
 en man som lava halmen, så binneren
 med raft som leder tvärt på halmen
 sedan tillinga eller som det kallas vedjor
 som staket genom halmen och runder
 läktan så upp dragt, att så ett vred
 på vedjan så var det fast

som ovan

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

M 10887:19.
nes

När den är slagtröskad ^{resten} resten väll
tar bort allt grönt, och stöts i golvet
så den blir jämn i stubben bindes hårt
varen skäres på hösten torras på vindarna
sedan lika halm

ja

ja

det skäres jämt sno eller lina
grej inte nu mera

med massa som packas mycket
hårt, sedan mjukt lera ovanpå

för var de 3 man. Nu är det 4 får
Nu är det en under taket som skall
steka ut skottan när vi binner med
stallträd. den som lara halmem är
Mästare

M.10887:20.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

Det har jag inte hört eller sett, men
nu på senare tiden när det bindes med
stälbräd, så slås ett spik i vindskan
för varje band 8 tum emellan som träden
på läkt bordes i
för 30 år sedan var det på nästan
alla hus, nu bygges inga hus med
halvtak

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

Jag har inte täckt mycket med halvtak
min far var halvtäckare, började
(1890) - (1916) arbete Rännslöv = med
flera söner, även som slaktare

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

141a 563 Hishnet

125/121 d

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folkvetenskap
Svea Högskola vid Lunds universitet

FRÅGOR:

22. Använde man förr vid tak-
täckningen ett med skaft,
försedd bräde, att tjäna
taket med (täckbräda, tak-
bräda, täckvrage, täckfjöl,
klappträ, klappbräda)?
Hur benämndes det?
23. Var denna bräda försedd
med skaft? Hurudant?
24. Var den räfflad på under-
sidan? Gingo räfflorna på
längden eller på tvären?
Var den försedd med hål?
Beskriv! Rita gärna en
enkel blyertsteckning!

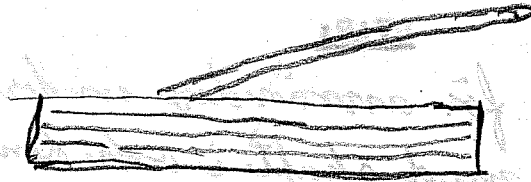
V. 9

SVAR:

för användes en bräda
med skaft i och den
kallas Täckvrage för den
var räfflad så man slog upp
halmen i det långa klet skalk
liga. på läkter
Skaftet på brädan var
något böjd ned mot
brädan
den var räfflad och
räfflorna var på längden
en sådan kan man själv
jämna ut den är omkring 100 år
sedan man började med.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Tackvagn

FRÅGOR:

25. Vad för slags tak finnas nu
på byggnaderna i Er trakt
På ekonomibyggnaderna?

På boningshusen?

26. Vad för slags tak funnos
tidigare?

På ekonomibyggnaderna?

På boningshusen?

SVAR:

Här fins badde Halm och
pappertack och eternit tack
och slit back och så

Halm och stickor
eller spåntack

Vf 213

~~Vf 213~~

146

128/119d-120c

Acc. nr M. 10887: 21.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: Halland

Härad: Väst

Socken: Weinge

Uppteckningsår: 1947

Uppgifterna lämnade av

Namn: Picten Bengtsson

Adress: Mestöcke

Födelseår och födelseort: 1904 Weinge

ref. el.
stat!

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. Ja halmtak, ej var.
2. Ja halmen är bunden vid läkten med vidjor eller ståltråd
3. Nej sådana tak fins icke här
4. a. 5 procent
b. 10 pr.
c. 50 pr.
d. 100 pr.
5. Ja s. k. raft

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6. eller kan bindas med "Ståltråd" både med raft och utan raft.
7. När man binder med ståltråd utan raft fortlöper tråden hela vägen om kalmen och täcker alltså underlaget.

8. Man har alltså en tabas som man går på, den binder man upp med rep, eller s. k. stöo från marken, alla övriga vacktyg består i en kniv och en takvraka, när man binder med ståltråd har man takskotta som man närter med.

9. Inga andra redskap har använts tidigare.

10. Takvrakan trycker man med när man beskär taket.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes

a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

11. Klāj vantar användas ej, blis man
om i kräna binder man säckar
om. 12. Den slagföskas man, och sedan
kannas man den genom en s. k.
halmsaba.

13 a. Klāj utanpå gamla tak täckes ej.
b. Ja det görs det
c. Allan här av det cirka ett kvarter
d. Klāj icke numera

14 a. Det ryggas med ljung, ljungen
hackas man i fagnar med en
såpa, man sätter en fagn vid var sida,
och en orcupå. b. Ås hålet nedest
på taket låter det sig icke göra med
resultat

15. Det går bra för en, är man två
sprider den ene halmen, och den
andre binder taket.

M.10887:24.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-
darna till fäste för takkäpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

16 Det är främmande för mig

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

17 Det läggs på läkt

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

18 Ja

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

19 Ja

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

20 I denna Faktur från 1925 till

1935, sedan har jag vidort täckt hemmen

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

21 Hantverkare och pästiketsägare

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

128/119d - 120c

Acc. nr M. 10887: 25.

LUF 62

147

Uppgifterna hänföra sig till

Uppgifterna lämnade av

Landskap:

Namn: Nils Nilsson

Härad: Håls

Adress: Skogaby Weinge

Socken: Veinge

Födelseår och födelseort: född den 12/7/1864

Uppteckningsår: i Desember 1947

Skotte 13" x 1 1/2"

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

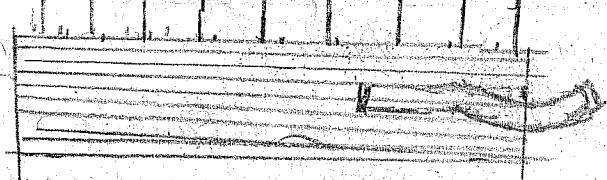
inga vasstak. som jag vet om men halmtak finns på några ställen men det är Mästarbets pastor lade halmen lades på högt höllet slagtröskad i väl kommand och ren skott i stället för en 40 år sedan lade det med vedjet och sågt men jag använde Mästarbets galvinsidrand för att det var det bästa, ett dåligt tak om det lades väl, i det halmtaken ligger i 25 år för 60 år sedan användes takkäppar i vedjet mestan alltså

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

jag använder galvaniserad tråd med 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

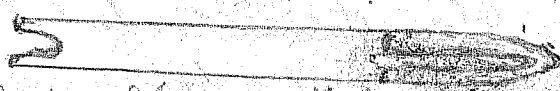
Så är den här ovann uppgiften

10887-25a

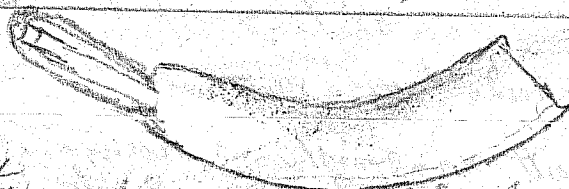

Täktens vaka 2 1/2 tum Rång
4 1/2 tum bred

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

Täktens mål i den östra 13 tum Ett svart
Rång Ett halft tum bred

Täktens blad 8 1/2 tum Rång
2 1/2 tum bred

göing får följa på 70 år sedan
här i Hålsjöbäcken haka med gräst
och rofäst där skulle händelsen sätta gräst
och göra så Rådet ögladna så vattensedon
skulle täktaren vaka hela landet
sen skulle händelsen dra ut vatt så bra
På det viset gill det till varje län

per per

FOUENBARKVET

Institutionen för folkiv forskning
vid Lunds universitet

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

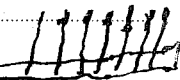
d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

M. 10887:27.

ingen vantar men men halv eller på skinn
Lappar om knäna, under slitet man bygger
för möket, rikadant med skinn till armstjekar
om handleder man.
halmen kommas på en halva komma på den

igen några ständ det di har varit om halva på skinn
Detta är på den nye halmen men du skall se
var en inantill av skinn ut skottet och det är några
så kan skinn kött up det den gätned under hett
det trösk, tak skägget behandlas som jag förut nämt
tak skägget läggs under i merka efter sen tas den väl skäp skinn
Taket ryggas bäst med fin jerning halva väl med en
hand kerra så kunde en Rygg Måla ligger en på
ryggningen drak den up på skogen i ett kerr
å på ligger det ler eller gips ovanpå, några ständ
lygga di med som i halva men den på bindas
med tåke tråd, akkurat i bindare en uppåsen till
att kunna upphäla en av virka skotterna men den
för vara tråd i väringerna

M.10887:28-

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkärporna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett fört papper av samma
format. Använd även, helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

Det har jag inte sett det var nog innan min tid
Det var innan jag brukte med så kallat stormtak
huru jag med kveist och raft ställ vi barn raften
under stormtakken den skulle välst vara 3/2 tum
med som var spikad på vingskeden
Taket lades på läkt
ja jag använde halmtak på alla hus i den tiden
jag tänkte det var ju många tak när jag lades
väl, så på stuehuset alla lösa stölar och voppe
innan till och blev det smyg i ena till och så

Jag efter bevak, men ordentligt önskar till att vara
Hälsningen Nils Nilsson

Jag har varit i Skogby, Jämskä, Näsinge, Örnäs,
Östlösa, Flustorp, Jämskä, Jönköping, Råslöv, 1.000 Ö. Halla
Örnäs, Långsäter, Skogby, Jönköping, Örnäs, 1.000 Ö. Halla
Målsåsa, Målsåsa, jag har kommit nästan allt
men nu är jag en liten man har jag i skogby, Jönköping, Örnäs

Nu är jag ensam min hustru dog i sommar 81. 3. 30
Erik W. W. W.

151

201/118 b

Acc. nr M 0887:29.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Halland

Härad:

Tönnesjö

Socken:

Enslöv

Uppteckningsår:

1947

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Göran Emil Johansson

Adress:

Munkedal Simlångsdalen

Födelseår och födelseort:

1904 i Enslöv

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

Halmtak

numera mest med järntråd
i enskilda fall med vidjornei
användes endast slagtröskad5 procent 5 procent 20 procent
75 procent
ja

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

M.10887:30.

isolerande band

halmen lägges på läkt samt bindes med raft samt järntråd

såka skyttel samt kniv

nej

vridna björkknistar

ungefär en meter långa

såkan till att jämnslå halmen
med vid täckningen samt skytteln
vid bindningen.

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

nej

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen*

När och hur skördas den och
hur förvaras den?

Den sesas på kamm av trä

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

bäddas

ja

skäres samt jämnslås

nej

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

halv. somme (gräs från mossar)

samt flåtorvor

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

Läckaren samt bindaren
samt en upppassare.

M.10887:32.

nej

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

på läkt.

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

för, samt på någon äldre
byggnad.

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

om jag kan.

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

näst för ett tiotal år sen, samt
här i trakten

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

Lantbrukare.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

148

129/119 b

Acc. n:r M. 10887:33.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Halland*Härad: *Tönnersjö*Socken: *Tönnersjö*Uppteckningsår: *1948*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Johan Carlsson*Adress: *Jönstorp Tönnersjö*Födelseår och födelseort: *1898 Snöstorp*

Nät 30 x 4

Skbr

A

A

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvett för svaret bifogas.

Frågor:

man för
vänder i
skotta
klippor

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

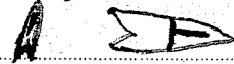
1. Ja nog fins ett och annat gammalt men inga nybyggna takas med halm i enstaka fall var.
2. Mycket gamla tak äro bundna med vidjor och så benämningen raft i kvist
3. Några löst pålagda tak känner jag ej till, endast s.k. långhalm
4. a. Den procent b. femton å tjuga c. tretton d. sextio å syttio procent
5. Ej numera endast stälträd

M10887:34.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6 Fortlöpande söm
7 Det är lätt att beskriva och ändå
vårre att teckna, det finns nämligen
som heter täckläck på varje sida
lägger vi ett lager halvm och binder
fast med ståltråd tjugo cm. mellan
varje stygn.

8a. Täckesås (en stång som man står
på och som rullas upp så fort
som läket bindes på sk. nålar
som tråden vics på. knivar
spån och skärbräda

9 Knivarna är av mycket hårt stål
omkring 30 cm långa 3-4 cm breda
liten svängda ut i spetsen, nålarna
är 30 cm långa 4 cm breda 3 mm. grova
och ser ut så här

10 Nålen användes att sy fast halmen med
knivarna att pressa läket med sen halmen
är bunden på

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?
12. Hur beredes
 - a. långhalmen?
 - b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?
13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?
b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?
c. Hur behandlas takskägget?
d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus? *nej*
14. a. Hur ryggas taket?
b. Hur lagas ett söndrigt tak?
15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

M.10887:35.

Skärbrädan är en kassa med läng 15 dm bred
refflad å ena sidan och handtag på andra
dena trycker hårt mot halmen och så
spår man strax nedan om.

11 *nej*

12 Man använder en s.k. kam vilken man
sätter fast i logans trävirke någon högt
ifrån golvet, sedan tar man små
lockar och drar igenom kammen
så blir krokig å små halmar
sittande på kammen, nedan man
har takhalmen i händerna
vilken beuntas i s.k. klippor
vilka sedan skäras gånna i sluffen
13a Man kan för att spara halmar lägga
utanpå gammalt men ej vil
rekommendera b. ja c. man sträcker
ett snöre längs med taket och skär
sedan med kniv av det som är nedan
sedan bankar man med skärbrädan för

M.10887:36.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.
17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?
18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?
19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?
20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?
21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

- 16 Har ej hört omtalas ej heller
sett påstå raften på nämnda sätt
- 17 På läkt raften lades ut på
halmen.
- 18 För var det mycket vanligt
men ej numera
- 19 Ja mot ersättning
- 20 Åren 1918 o 1928 mest i Halland
men även i Västergötland
närmare bestämt Åraks Pitori.
- 21 Ja numera har jag ett litet
Lambbruk med byggnadsmåleri
som bisyssla, täckning med
halv är numera inget yrke
då dessa tak ej användes
i dessa täkter

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper, därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

149

129/119 b

Acc. n:r M 1 0887(37)

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Halland

Härad:

Tönneboja

Socken:

Tönneboja

Uppteckningsår:

1948

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Sante Carlsson

Adress:

Tönneboja

Födelseår och födelseort:

1874. Tönneboja

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

E. vass

Halland
Tönnersjö-hal
" 1948 sw.

M.10887:37

L.U.F. 62.

Evante Carlsson
Frönninge
f. 1874 i Tönnersjö

Fråga 1.

Ja. i enstaka gamla Byggnader

Fråga 2.

För 35-40 år sedan användes raft i° knist
vid hindring, för täckning av kalktak

Fråga 3.

På den tiden för 40 år sedan, användes uterlu-
tande pläjtäcknad och väl kamrad och
uppgjord kalk, för taktäckning, fasthållanden
med raft i° knist

Fråga 4.

För närmare endast någon %

för 10 år sedan omkring 10 %

för 20 år " " 30 %

för 30 år " " 80-90 %

Fråga 5.

Taktäpper, raft av smidiga björkslenor, hand-
med smidna björksvidjar

Fråga 6-7

Vare lare kalk, kallades för hand. (hann)
Täckaren höjde från höger sidan av (Stiet)
av lare ~~raft~~ kalken i jämt lager, därefter
kom hindaren som fastgjorde den galvanis-
erade träden med en spik i vindskivan
eller en ågla om takten, om det var nytäckning
Trädd hindaren trädnålen själv på så vis att
han med höga handen stack ned nålen

genom kaminen under läktan, upp över läktan
samt under den läpande träden, drag är kallt,
nära väst omkring 20 cm långt

Fråga 8.-9.

2. & 3. stenor restes upp mot väggen upp till tak-
skonken, som takåsen skulle ligga på.
Takåsen en rund stena, omkring en 24 fot lång
samt omkring 5-6" i diameter i storändan,
som hängde i linor en i vardera ändan,
denna rullades upp och efter som taktäckningen
färdig. Övriga redskap för täckning

2 sty nålar omkring 30 cm långa, 5 cm breda
gjorda av plåtjärn, dessa är vira triden på

3. sty knivar helst gjorda av järn, med ett
trähandtag i ena ändan, dessa användes för ned-
skärning samt putning, även avskärning
av kopsen. 1. sty refflad bräda med handtag
omkring 24 tum lång, benämning braka,
som användes vid skärning av takrytan för
att trycka till kaminen när man skär den

Fråga 11.

Knutar var nog bra för skydd, men var bäst utan
fast man fick spingar i knäerna, knäputor var
att linda en sack om knäna, fotbeklädnad var
tärskar, tofflor.

Fråga 12.

Å äldre tider plöjlatäskades takkaminen gjordes

så rensträig som möjligt, samt bands upp i stora
klipper, med två hand på, till varje klippa åtgick alltid
6 stycken nedar, eller kärnar, för att få katten ren-
sträig fick den kammas. en tråkam, med 6-7 pinner
på fästes vid laghelken, så tog man så mycket katten
med båda händer man kunde, drag genom kammern
några gånger. Tittomian tyckte den dugde. Till täckning
Västäckning har ej förekommit på mitt täckningsområde,
Fråga. 13.

Täckning sker både nytäckning, och uttampa det gamla
tak, om ett gammalt tak ligger något så ^{mycket} jämnt å slätt
täckes det uttampa, annars rensas det gamla taket med
och kuller nytt upplägges

När takslädet är färdigt lagt upp, börjar nedskämningen
med början uppe från udden, i fackvis så långt man
när, så får man ulla med Takåsen en bit, så nästa
fack, tills man kommer till Takskägget, så sträcker
man ett snöre, som man har att skära skägget efter
så det blir rätt å: vinkes med taket, därefter tar man
makarna å slår mot Takskägget för att få det jämnt å fint.
Ja jag har täckt många nya hus med katten, även nybyg-
da gårdar, alltså alla husen till gårdarna

Fråga. 14.

När ett hus är färdigt täckt skers det ryggas. Till ryggning
användes både, gjung, eller taket knickrot. Gjungen
eller knickroten bäres upp, lägges och packes väl så
det blir en jämn överledning. över ryggningens

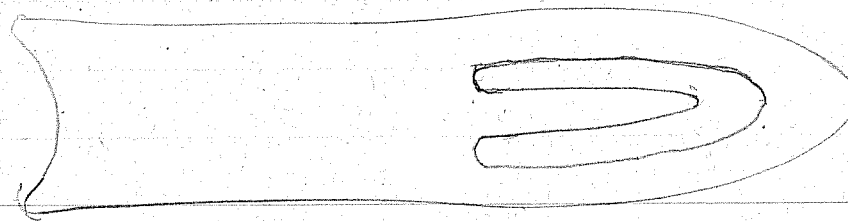
på detta lägges lös jord eller grus för att hindra
och trycka till underlaget, eller gjungjen så att det
blir kvar. Ett särskildt tak, lägges om det blir hit eller
oläst, man renser ut kring hålet och som är nytt
så höjer man nyttigt att hindra i kabin på samma vis
som täckning, till sist när man kommer upp till
gamla kabinen tar man lite kabin i tegel, höjer den, eller
viker den, så man kan stoppa den upp under den gamla
för att få det så tätt som möjligt, nedskärning på
samma vis som för täckning

Fråga 13.

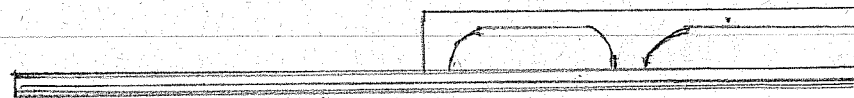
Vid Taktäckning. ärgår 3-4 man Täckaren. Bindaren
uppsassaren. målpojken. Täckaren står för det hela
läser kabinen skär ned, å putrar taket, Bindaren
följer Täckaren och binder kabinen, uppsassaren, bär upp
kabin, viker träd på nälarna, å ser till så inget fattas
Målpojken. ligger inunder, eller innanför taket och
sticker ut nälen till bindaren, bekänner bara om det
är antäckning, eller utåtpå gammalt tak, bindaren
sticker ned nälen under taket, pojken tar då nälen
och den till sig samt sticker upp den över taket

M. 10887:41.

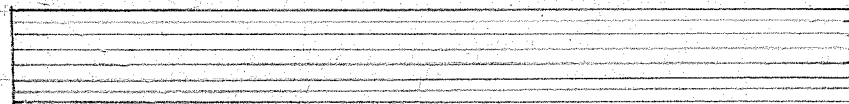
FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Täckes mål.

Vraka.

Botten på vrakan.

Kniv.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

16/ M.10887:42.

För 50 år sedan, i Torsted. Tömmersjö
Johannes Nilssons gård. (Placemessa.)
När både takkäggar inboudes, hela huset
och naglar i kop även på silbäckarna,
17/ På läkt.

18/ Ja på alla byggnader

Ja.

Båda för 60 år sedan, i Tömmersjö. samt
när liggande socknen. Eldsberg. Tömmersjö.
Enöstorp. Veinge.
Lantbrukare. Vagnmakare.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper, därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

162

212/1116

Acc. nr M. 10887:43.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Halland

Härad:

Viske

Socken:

Tåro²

Uppteckningsår:

1947

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Bernt Johansson

Adress:

5 Backa, Tåröbacka

Födelseår och födelseort:

1896 Tåro²

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

- 1) Halmtak förekomma rätt allmänt, men ej av vass.
- 2) Halmen bindes vid taket med kabel, eller galvaniserad järntråd.
- 3) Löst pålagd halm förekommer ej här i trakten.
- 4a) För närvarande omkring 50 %
- b) cirka 60 %
- c) " 75 %
- d) " 90 %

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

M 10887:44.

5) Täckkäpp användes allmänt.
6) Isolerade band brukas alltid.
7) För varje täkt läggs en käpp på halmen vilken fastbindes antingen med kabelsnören eller golv stälbräd.
8^a Täckbräda, samt nål av metall.
6) Nej.
9) Täckbräda, eller s. k. (vraka) består av trä 15 x 50 cm. Vars på undersidan är borrat täkt med små hål, samt på oversidan ett handtag av trä och i framändan ett utstående järn om 10 cm för att kunna hängas den om käppen när den inte användes. Nälen av järn i U-form med hål nederst för garn eller bräd.
För användes nål av trä 30 cm lång spetsig i ändarna samt hål på mitten.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

10) Traka för att jämna halmen med. Stålen till att tråda igenom halmen och få upp garnet. För 25 år sedan ~~trå~~ bands med vidskvist vilket tråddes genom halmen med handen.

11) Nej.

12) För tråskades rågen med slaga, sedan repades halmen i en repa av trä och bands i buntar.

13) Vass förekommer inte.

13) Det gamla taket rives alltid ner.

14) Taket putsas med vrakan.

15) Endast jämnas vål.

16) Förekommer sällan.

14) Mest ryggas med halms och hänsnåt. För användes fäng, vilket bands med gallträ eller stimplattor.

15) För det mesta med takspån eller med halms. 15) 2 st. en binder och

M.10887:46.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

en jämnas halmen.

16) Nej.

17) Taket läggs alltid på läkt.

18) För var det rätt så allmänt,
men försvinner mer och mer.

19) Har varit att hinna med något
alltför vidlyftigt.

20) Har arbetat i Väro med
taktäckning från 1915, men numera
inte något vidare, på grund av
bristande tid.

21) Jag är jordbrukare, vilket
upptager min mesta tid.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

163

212/1116

Acc. nr M10887:47.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Hallands Län

Härad:

Viske

Socken:

Värö

Uppteckningsår:

1947

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Anders Johansson

Adress:

Smedjörnslopp 4

Födelseår och födelseort:

1907. Värö

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass ¹⁹⁰⁷⁻¹⁸ äro (voro) dessa bundr. : i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkåppar?

Svar:

1. På de gamla gårdarna är det halm över allt vass förekommer sällan.
2. Halmen är bunden fast i underlaget, mest med järntråd.
3. Endast slagtröskad eller så kallad Finntröskad halm kan användas, hålles med kåppar.
4. För närvarande är det 75 procent halmtak.
5. Takkåppar användas överallt på orten.

LUF

M 10887:48

Halvander

Neg. nr. VI:4:1

163

Faktabank

Arbetsfoto

Värocn, Kiske 19.

Anders Johansson, f. 1907.

Andersson 4

M: 10887:48

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6. Isolerade band så kallade binn,
7. Först lägger man ut halmon så
läggs kappan på och bindes, varje
binn som korrekt visar,

8. Stege såkås och orange nål,

9. Teckningen på kappan visar
alla redskapen,

10. Såkåsen den har man som
ställning, nålen körs ner
igenom halmon och om nålet
och binder det hela,

M. 10887:48a.

55 cm

24 cm

30 cm

trä

stäl

mål trä

färbesaga

mål

bröd

10 cm

12 cm

färbesaga, 8 msk.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

M. 10887: 49.

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?
När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

11. Det går inte att använda
annat än skor, vantar går
inte bra att ha, på Vintern
är det för kallt att arbeta med
faktäckning.

12. Man tar halva härren o håller i frös-
kan, plockar i från dom korta stråna så
halmen blir så styv o ren som möjligt,
vassen hugges på flötku, vass o halv
förvaras stående med topparna uppåt.

13. Det är mycket sällan man täcker
utanpå för de mesta får det mycket läkt.
I min trakt gör man det inte, varje binn
drives med täckrage, takskägget klippes
med en härksax, halv förekommer inte på
nya hus.

14. Taket ryggas med nodfröskad
halv. Söndriga tak lagas så att
takhalmen läggs över hålet och —

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.
17. Läggas (lades) taket på läkt
eller på ravel (räft)?
18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?
19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?
20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?
21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

- bindes till med häppar,
15. Hållt bör det vara för Man,
en handlangare, och två på taket
för jämnare, en står ut halmen,
en binder omedelbart,
16. Det har jag inte hört omtalas,
17. Läggas på läkt.
18. I Nordhalland är det sällsynt
med halm på boningshus,
19. Utförligare svar kan nästan
ingen lämna,
20. Det har för det mesta varit
inom Lökne.
21. Jordbruksarbete och Snickeri,

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

157

205/116 b - 206/116 d

Acc. n:r M: 10887:51.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Härad:

Socken:

Uppteckningsår:

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Adress:

Födelseår och födelseort: 1886, Eshult Årstad

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande? 2%
 - b. för 10 år sedan? 20%
 - c. för 20 år sedan? 50%
 - d. för 50 år sedan? 80% ung.
5. Användas (användes) takkäppar?

Vänvalug!

Svar:

Se. 126!

"Ej vasstak, men halmtak finnes ännu fast allt välhållna. Halmen bindes med vidan björkknäst ja på senare tid även med järntråd. Halmen breds ut (8 kg. fyllt 2 meter) över läktan så jämt som möjligt stakas upp med rakan så den får samma stötning som sparsen, käppen lägges på. Träcken föres genom halmen och läktan ännu föres genom halmen och käppen föres upp igen var båda ändas samman och fästas under käppen. Ett sådant lager från vindsko till vindsko kallas vanna. Takkäppar användas för både knäst & stältråd men jag har även sett fast halmen utan käppar."

M.10887:52.

78801

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

Man börjar från ^{höger} ~~vetsten~~ och slutas till ^{vänster} ~~ligger~~
med ~~skältråd~~ utan ~~käpp~~ har man som stung
en ~~låtten~~ och ~~halnen~~ i ~~längsta~~ band, med ~~knist~~
läs det varje band för sig. + + +

Det är endast ~~käcker~~ rakan som kommer till
användning. Ett handtag på ena ändan of en ^{35 x 15} ~~25 x 12~~ c
har bräddlapp med fäst lövande 4 mm. hål på stutsidan

Flathandlen var nog den likigast använda
rakan

En del ha i handen fästat ~~flimmer~~
av ~~handbräns~~ spinnars ~~spindel~~ en 4-5 st. för
att ~~hålla~~ och ~~reda~~ till ~~halnen~~ ned
men jag har inte fått dess nytta

En större ska efter skäddare som an-
vändes till att klippa möjligen med hängande
halnstrå i baksäcket med.

Jag använder endast flathandlen, hållande ~~käppen~~
med ~~venster~~ hand lagom hårt på ~~halnen~~ och

med ~~höger~~ hand spelar upp den jämt utdelade ~~kärfven~~. När så det ~~vänsta~~
laget är utlagt och bandet tar jag rakan och gör matsatt håll tillbaka
och släpar till brädden så det blir slät & jämt.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt? *nej*

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

En passar upp med halmskäpp & kvist en (bräjes) breder ut halmen & slutligen den 3de binder 100 $\square$ alnar kan läggas upp på en dag av 10 timmans arb. dag

*Kan användas gummanishar. Före gick man på i häskor.
M. 10887:53 Enge knäputor beagnas*

Vantar användas ej fast många gånger i början på säsongen villt blodet sipprar & fram på insidan av halmloden innan skinnat bli frackat. Rågen törsas med plåjel (slaga) eller på långhalmsväsk halmen repas på en repa som fästas i väggen (labalken), stötes med laggelvet tills den fått ridit sig. Vassen skördades i Sept. minad & förskades helt inomhus.

Blas inte täckt med vass, men däremot med vetehalms. I enstaka fall har jag täckt utanpå, då användes två små kantar över halmen (3-4 tim. i sammanställning) läggs tät in till varandra på första läkban och bindas hårt till med liten utvald kyp & kvist - så ett halvtag därpå med jämn brädd med första laget och någon bytning i övre kanten så är axningen lagad och skägget färdigt till vätslutning & klippning. Med ett fjädel lager löskalen med det ena parat & hängsten (30 cm. mellan var annat) skräms över halmen. Jag brukar med en lje skära av kärran på mitten & så sticka in mellan läkban & kypen små hands mät över hålet & skarva ihop snytt & gammalt så gott sig göra låter

M.10887:54.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-
darna till fäste för takkämparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

^{16/} Har aldrig sett eller hört talas om sådant fäste
för kämpen. Men vindskedarna benämntes för
75-100 år sen fästas i 2 utskjutande lätker
och dessa fördes in i passande hål i vindskeden
så att ett hål i lätkännern med en skruv utan för

^{17/} Taket lägges på läkt

^{18/} Halmen utkylltes mot stichor för 75 år sedan
men halmen smogs in i senare tider varmare
och mera isolerande mot bygget så att regn
men inte för ty ^{helt} halmen ge vika för stichor mer
än mer, nu användes mer än tidigare etc.

^{19/} Ja tror inte jag har några upplysningar att ge

^{20/} Närliggande secknar

^{21/} Jordbruk med därmed dess 100 års bröster
skogsbruk, byskolan skogsängar osv.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.